

MLADALAČKI VEZ O MEDRESI I ČARŠIJI

Samedin Kadić: Penelopin vez, Bosnia ARS, Tuzla, 2005.

Stranice Penelopina veza (193 sa sadržajem, kompjuterski print) mladog autora Samedina Kadića je najbolje žanrovski ubrojiti u zapise, u uspomene, u eseje, osvрте, crtice..., pisane i (za)bilježene ne samo na širinama i prostranstvima hartije, već, jednako tako ili možda i snažnije, u samoj duši, po duhovnim prsima ovog književnički, i ne samo književnički, talentiranog mladića. Dakako, Samedin Kadić je stranice ovog djela pozicionirao i pisao također i kao svojevrsnu osobnu literaturu oprastanja od medrese, od svog srednjoškolskog uzrasta, od doba u kome čovjek stasa, ali i ono uz njega i sa njim uzraste i uzbuja.

Tako nam se ova knjiga nudi kao pouzdani svjedok da vrijeme nije poput zmijina svlačka, nikad ga čovjek ne može isprtititi, i nikad sa njim ne može raspraviti, niti svidjeti sve račune, pogotovu ne one konačne. I ova knjiga, kao mnoge poput nje, pojavljuje se kao dokaz da je vrijeme jedan od naših temelja, ono što nije ostalo iza nas, već je ono što je ispod naših nogu.

Stoga je tu možda jedan od razloga zašto je medresa u Penelopinu vezu stvarnost ispričana kroz neobičnu, nesvakidašnju metaforu, jednako tako kao i sama čaršija, ali je mladom softi i medresa i čaršija začudni koloplet mnogolikih horizontala i vertikala koje su oslovile njegovo pero.

Mnogo toga je Kadićevom odlukom našlo zavičaj u ovoj knjizi, mnoge ideje, mode mišljenja koje su oslovile mladog softu, mnoga mjesta, uspomene, knjige, autori, napose filozofi, književnici i pjesnici, svi oni i sve to sraslo je sa ovim stranicama, povezalo se u zaokruženu uspomenu, ponekad se konstituiralo u protest koji se nije razvio u pobunu, ali pobunu nagovještava i tako je ne isključuje.

Tu mjestimice vidimo naznaku bunta

mladog čovjeka, odmjeravanje i zauzimanje kritičkih distanci, uočavamo nešto od onoga što se čita u Danima Tahe Huseina a što je ovdje, kod Kadića, našlo svoju bosansku transpoziciju. Ali, Kadić je, baš stoga što je pomirio svoj zreli talent sa svojim mladim godinama, svjestan one arapske poslovice Nikad ne pljuj u bunar iz kojeg ćeš opet piti vodu! Tako se medresa na ovim Kadićevim stranicama pomalja kao munjin sijev i proplamsaj, koji nam časovito rasvijetli i pokaže puteve te domalo zatim, usprkos iznova zavladaoj tmuni, naše stope i naše korake učini sigurnijim.

Dobar stil ovog djela pozdravlja nas iz gotovo svakog pasaža i njegova se ljepota osjeća posvuda. I taj dojam ne jenja, srećom, do posljednjih stranica.

Sve su to razlozi što smo ovu Kadićevu knjigu svesrdno preporučili izdavačima. Ona je odlična književna najava njegova pera.

Enes Karić

KNJIGA KOJA KRIJEPI

Sakib Brkić: "Tešan-japisi i sjećanja", Planjax, 2005.

Ne bez razloga knjigu zapisa o Tešnju njen autor Sakib Brkić započinje poglavljem i temom iz i oko privrede. Polazeći od toga da gradovi sa razvojem privrede i tehnologije uveliko mijenjaju svoje lice i naličje, kao dugogodišnji privrednik Brkić je, prihvatajući se pisanja na primjeru razvoja tvornice *Pobjeda* u kojoj je i sam radio, opisao i razvoj svog grada Tešnja. No, kako grad čine ljudi Brkić je svoje pisanje i sjećanje uglavnom vezivao za ličnosti koji su obilježile svoje vrijeme.

Među njima izdvajao se Izudin Alićehajić, direktor *Pobjede* i vizionar tešanjskog razvoja, koji je svojim radom i istrajnošću doprinijeo da je, kako je Brkić okom iskusan opservatora primjetio, "postalo normalno da sada autobusi voze radnike iz Doboja i Teslića na posao u

Tešanj što je ranije bilo nezamislivo". Od nekada male čaršije koja je bila prepoznatljiva po brojnim tabhanama-radionicama za štavljenje sirove kože, Tešanj je tako izrastao u grad koji je prednjačio u privredi i tehnologiji. Nastojeći da iz zaborava otrgne period rada tabhana, kojih se sve manje ljudi u Tešnju sjeća, Brkić sa sjetim i topolinom progovara o njima te zapaža da su one nestale s uvođenjem Zakona o podružtvljanju privatnih radnji i trgovina. Tako dolazi do gašenja tabhana, a s njima i do odumiranja opančarskog, obučarskog, remeneraskog, sedlarskog, papučarskog i drugih zanata. Kod nas se sada društvena imovina po ubrzanom postupku privatizira, a rezultati toga su neizvjesni jer je u historiji takav proces manje poznat- zaključuje autor maniom vrsna analitičara.

Prateći razvoj Pobjede u ratu, Brkić posebnu pažnju posvećuje tvornici koja je proizvođači granate i tromblone za Armiju BiH imala velike zasluge u odbrani od agresije. Dakako, u knjizi su opisane ratne teškoće, glad, šverc, muhadžerluk i sl. On ta ratna dešavanja opisuje onako ljudski, bez pretjerivanja i s lahkocom, s mjerom i odgovornošću. Čak i stvari koje u prvo mah izgledaju uobičajene, onako svakodnevene, na stranicama ove knjige poprimaju one vrijednosti koje čine jedinstvenu sliku ljudskog života. U tom i takvom pristupu prepoznaće se milje Tešnja, život njegovih žitelja ali i autorev nijet da zadrži one vrijednosti koje je iznjedrilo njegovo vrijeme. Pa i onda kada su te vrijednosti bile pod plaštom ideologije, kada su se one morale kriti, one su ipak i tad odisale svojom osebujnošću i dragošću. Brkić ih s ljubavlju, kao nana kad iznosi kolače pred djecu, iznosi i stavlja pred čitatelje.

Osvrćući se na period poslije Drugog svjetskog rata, Brkić secira i oslikava prilike tadašnjeg društva ukazujući na određene anomalije, ali i našu naivnost u prihvatanju "svega i svačega". S dozom humora, koja je nekako svojstvena Tešnjacima, on to oslikava riječima jednog pijanca koji u svom "komunističkom" zanosu recitira: "Zapamtite! Uskoro nećemo trebati sunce da nam sija. Nas već počinje da grije drugo sunce sa istoka, iz Moskve". Svjestan prolaznosti tog pijanstva, Brkić o tome govori

na jedan normalan način, bez unošenja suviše kritike, sa razumijevanjem da vrijeme nosi, donosi ali i odnosi sve naše greške i zablude. Na simpatičan način on piše o "nepisanoj" partijskoj zabrani njenim članovima da sunnete mušku djecu, a ovi i pored toga pronalaze puteve da to obave. Neka vrsta zabrane postojala je i u zapostavljanju naših književnika - pita se zašto smo zasipani djelima Branka Ćopića, Dobrice Ćosića kao i ruskom literaturom, a bosanski književnici poput Envera Ćolakovića nisu nam bili dostupni.

Pišući o čitavoj paleti tešanjskih ličnosti, Brkić se zadržava i na ličnosti izvjesne Mejrem koja je u toku rata promijenila konfesiju i prešla na islam. Ona je tu svoju odluku tek ovako obrazložila: "Sviđaju mi se ljudi u Tešnju, vjerski običaji i sve na što upućuje islam...".

Knjiga je autobiografskog karaktera i sadrži još niz "sitnica i krupnica" koje će vjerujemo zainteresirati i same čitaoce. Ovako ona ostaje kao jedan zapis o vremenu koji i pomnijim historičarima, ali i drugima može upotpuniti sliku o Tešnju i nama samima.

Selman Selhanović

KNJIGA KOJA ZAHTIJEVA VEĆI TIRAŽ

Ziauddin Sardar i Zafar Abbas Malik: "Islam: kratak pregled kulture i civilizacije", El-Kalem, Sarajevo, 2005.

Knjiga "Islam: kratak pregled kulture i civilizacije", koju je s engleskog jezika prevela Zulejha Riđanović, njen izdavač - El-Kalem naslovio je tim naslovom smatrajući da je primjereniji od prvobitnog naslova "Muhammed za početnike". Imajući u vidu sam sadržaj i širinu teme, te obilje informacija o islamu juče, danas i sutra ovaj je naslov odista s(p)retno izabran. Knjiga je naprosto sjajna, pa otuda i opaska izdavaču što je ona štampana u